RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

II ÅRG. **STOCKHOLM, 15 FEBRUARI 1913.** **N:r 4.**

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad
Redaktör: ESTER BRISMAN.
Träffas onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. Brunkeb. 944.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten
Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 krona 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.
Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.
Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f. m.—7 e. m.

Naar Kvinden baade har den Mulighed, den Ret og den Pligt at arbejde med paa de almenmenneskelige Opgaver og uddanne sin Personlighed paa selvstændig Maade, vil hun heller ikke kunne holdes ude fra kommunal og politisk Stemmeret.

HARALD HÖFFDING (1887).

De brutna löftenas politik.

"Det är alltid olägligt att tillmötesgå kvinnornas krav."
The Rt. Hon. D. Lloyd George i Underhuset den 23 jan. 1913.

Åter har ett nytt blad — ännu mindre ärofullt för parlamentet än de föregående av samma slag — skrivits i den kvinnliga rösträttsrörelsens historia i England.

Aldrig förr har spänningen varit så oerhörd, förväntningarna hos många så starka som vid detta tillfälle. Det föreföll som om det denna gång verkligen skulle finnas en ärlig vilja bakom löftena.

Det nu så snöpligt behandlade förslaget erbjöd, försäkrade sir Edward Grey, "den bästa möjlighet kvinnornas politiska rösträttsfråga någonsin haft till framgång i Underhuset". Vid samma tillfälle — den 16 dec. 1911 — yttrade mr Lloyd George: "Vår framgång nästa år anser jag vara fullt säker. Jag ser inte vad som skulle kunna hindra den." Sir John Simon sade å ett offentligt möte i dec. 1912, att "regeringen givit kvinnorna ett tillfälle de aldrig förr haft och att ministrarnas förklaringar ge frågan en ställning oändligt överlägsen den, som enskilda personer någonsin kunde ha gett den".

I brev till lord Lytton och mrs Fawcett har mr Asquith uttalat sig lika löftesrikt. Den kvinnliga rösträttsdeputationen i nov. 1911 erhöll bestämda och tillfredsställande svar på frågan, "om regeringen vill anse ett tilläggsförslag om politisk rösträtt åt kvinnor såsom ett fullständigande av rösträttsmotionen och stödja den genom de olika stadierna?" — "Ja visst." — "Är det regeringens avsikt att rösträttsförslaget skall genomgå alla stadierna år 1912?" — "Ja visst, det är vår avsikt. Vi hoppas att få den genomförd detta år." — "Both in letter and in spirit" är ett uttryck mr Asquith älskar att använda, det förekommer två gånger som bekräftelse av hans löften till kvinnorna. I debatten i Underhuset påpekades hans egendomliga sätt att infria löften — "till bokstaven och andan".

Utgången kom som ett åskslag för alla — även för regeringen, säges det. Talmannens ingrepp är mycket egendomligt och saknar prejudikat. Vid de tilläggsförslag rörande kvinnorna, som åtföljde rösträttsmotionerna 1867 och 1884, gjordes ingen invändning om tilläggsförslagets inverkan på huvudmotionens öde. Det ligger nära till hands att kvinnorna misstänka att proceduren anses fullt riktig, om förslaget har dåliga utsikter att gå igenom, men förklaras oriktig, om utsikterna äro gynnsamma — såsom nu var fallet.

Den förpliktelse regeringen iklätt sig och som rösträttskvinnorna — särskilt de konstitutionella — förlitat sig på i femton månader är nu endast en detalj i de brutna löftenas historia, som ökat kvinnornas redan förut tillräckligt bittra erfarenhet. Det cyniska försvar för löftesbrott, som förekom i debatten den 24 jan., bidrog icke att höja förtroendet till (männens) politik. Mr F. E. Smith (konservativ) yttrade bl. a., att "det var endast de sista två eller tre åren som någon, vilken givit ett löfte i denna fråga, verkligen hade tänkt att det kunde finnas den ringaste utsikt för en motion att gå igenom i Underhuset och bli lag." —

Vad som i synnerhet är ägnat att förvåna är den omständighet, att frågan framskridit så långt, utan att talmannen och premiärministern haft tillfälle att konferera med varandra om den eventuella följden av regeringens rösträttsförslag med tilläggsförslag rörande kvinnor.

De engelska rösträttskvinnorna stå nu inför en ny situation — ett nytt slags löfte av mr Asquith, som ersättning för det nu misslyckade försöket, där "den ärliga avsikten stod maktlös inför en teknisk formalitet". (Mr Asquith i Underhuset den 24 jan.)

Förslaget går ut på att framlägga frågan under nästa session i form av en privat underhusmedlems motion. Saken skall förberedas i en partilös kommitté, bland vars medlemmar Lloyd George och Balfour anhållit att få räknas. Därjämte utfäster sig regeringen att lämna förslagets behandling samma tid, som om det gällde dess eget förslag.

Att "löftet" icke framkallat entusiasm bland rösträttskvinnorna och deras anhängare, förstår man. Förslaget är icke nytt, det förkastades av regeringen 1910 såsom olämpligt, då det hade möjlighet till framgång, men nu är ställningen en helt annan. Arbetarepartiets representanter ha i Underhuset öppet och kraftigt framhållit som sin mening, att ett regeringsförslag är det enda som kan gottgöra vad som förbrutits — "parlamentsmedlemmarnas heder och parlamentets anseende står på spel". — Och när regeringen en gång förpliktigat sig att bringa det nu omintetgjorda förslaget till en lycklig lösning, så borde denna förpliktelse icke anses vara upphävd genom talmannens förkastelse av formen, utan gälla även för den enskilde parlamentsmedlemmens förslag, så att när detta passerat andra läsningen, regeringen tar det om hand och ansvarar för att det verkligen blir lag. "Kvinnornas rösträtt måste förr eller senare bli en regeringsproposition", slutade Keir Hardie.

Denna uppfattning synes även vara kvinnornas. Fullkomligt enhälligt ha de kvinnliga rösträttsföreningarna förkastat regeringens förslag såsom värdelöst. I den ukas, som ordföranden i den engelska Landsföreningen för kvinnans rösträtt utfärdat, riktas — jämte en sträng varning för våldsamheter — en uppmaning till medlemmarna att icke öda energi och arbete och pengar på ett "irrblossförslag", utan i stället koncentrera arbetet på att få en regeringsproposition och att få en regering som är medveten om de elementäraste principer för en folkrepresentation.

"När herrar lagstiftare äro färdiga med sitt arbete — så börjar vårt." — Så lyder suffragetternas program, och att det innebär en hotelse inför ett nytt gäckeri är tämligen klart. — "Om män varit utsatta för den behandling kvinnorna rönt, skulle de gjort uppror", yttrades i Underhuset härom dagen. Dåliga regeringars halva logik ligger i detta ena sofistiska dilemma, säger Macaulay: "om folket bråkar, så är det icke moget för rättigheter; om det är lugnt, så känner det icke saknaden av rättigheter."

En regering kan icke ge vika för hotelser, säges det. Men en förståndig regering kan förekomma anledningar till berättigade hotelser genom vaksamhet och förstående inför nationens växt, så att den icke når henne över huvudet. Det är Englands stolthet, att de reformer som blivit genomförda med revolutioner i andra länder, de ha genom klok förtänksamhet och öppen blick för utvecklingen och för det helas väl blivit genomförda i England på de fredliga reformernas väg.

Skall denna vackra tradition utplånas genom en barnslig halsstarrighet av en regering som synes ha glömt det ansvar en sådan tradition borde väcka. Det ligger fara i att uppskjuta en reform man principiellt erkänt som rättvis och det ligger fara i att öka ett allmänt missnöje genom ständigt nya gäckade förhoppningar, och det ligger alltid fara i oärliga medel.

De Bergman-Österbergska samhällskurserna i Västerbotten.

Den 5:te i ordningen av de Bergman-Österbergska samhällskurserna avslutas i folkhögskolans lokal i Vindeln den 8 d:s. Anslutningen har överallt varit glädjande stor. Åhörareantalet, som naturligtvis växlat efter platsens storlek, har aldrig understigit 50 personer, men väl uppgått till inemot 150. I regel ha fyra dagars kurser anordnats enligt den fastställda normalplanen. Intresset, att döma av frekvensen, har under kursens lopp varit i jämt stigande för att kulminera vid den näst sista föreläsningen: Äktenskapslagstiftningen.

Den 9 förflyttas kursen till Skellefteå, där första föreläsningen blir i stadshussalongen, de tre följande i godtemplarlokalen. De närmaste kurserna anordnas i det 3 mil norr om Skellefteå belägna Byske (sockenstugan) och i det 4 mil söderut liggande Burträsk (godtemplarlokalen). Sista kursen efter järnvägslinjen mot norr blir i Jörn. Därefter kommer turen till Lappmarken från slutet av febr. Mera härom i nästa nummer.

Till sist må omtalas, att anordnandet av kurserna på de olika orterna gått synnerligen lätt. Från en del håll har begäran om kursen ingått, redan innan vederbörande hunnit tillskriva dem. Länspressen har ställt sig mycket välvillig.

A. G—dt.

Jönköpings-Magasinet
Etabl. 1873. **Regeringsgatan 45.** A. T. 55 41.
Parfym- och Ramaffär.

Grand Pensionat
A. DEHN
Stockholm, Strandvägen 7 A
Telegramadress Dehnpensionat
Rikstel. 31 69, 2508 Allm. Tel. 547, 873

Ivar Hæggströms Boktr. A. B.
26 Gamla Kungsholmsbrogatan
Allt slags boktryck.

LAGERSONS
SKOMAGASIN
Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

Tvänne dödsfall.

»En oersättlig förlust för den ungerska kvinnorösträttsrörelsen.»

Brev till Rösträtt för Kvinnor.

Budapest i jan. 1913.

Det var omkring fjorton dagar efter den storslagna basar i hotell Bristol till förmån för den internationella kvinnokongressen i Budapest — om vilken jag talade något litet i min lilla skiss över grevinnan Teleki — som jag en dag sökte upp "kvinnorörelsens faktotum" i Ungern, den älskvärda och duktiga *Rosika Schwimmer* i hennes bostad å *Istvan-ut* för att höra efter nyheter från kvinnovärlden i Ungern.

Fröken Schwimmer såg mycket ledsen och nedslagen ut. "Ni vet tydligen ej, vad som skett", sade hon på min fråga om orsaken till hennes nedslagenhet, "och det är ju ej heller underligt, ty tidningarna här ha fögat talat om, vilken förlust särskilt *vi rösträttskvinnor* gjort i dessa dagar. Kan Ni tänka Eder så sorgligt och så egendomligt: tvänne av våra bästa krafter, våra *båda presidenter* för "Männerliga der Frauenwahlrecht" ha plötsligt avlidit, och det egendomligaste av allt, de gingo bort i blomman af sin ålder och med knappt en veckas mellanrum." Och fröken Schwimmer började nu berätta om de båda avlidna kämparna för kvinnans rätt i Ungern: *Kurialrichter d:r Desider Márkus* och direktören för "Budapester Hebammenschule" *professor Gustav Dirner,* vilka avledo den förre den 4 dec. och den senare den 12 dec. 1912.

D:r Márkus var en av Ungerns mest framstående rättslärde, född den 15 okt. 1862 i Paks (komitatet Tolua), och hade således för blott några månader sedan överskridit sitt 50:de levnadsår. Och *professor Dirner,* som var känd som en af Ungerns skickligaste kvinnoläkare, var född i Gölniczbunya år 1855 och således vid sin död 57 år. Båda dogo helt plötsligt och oväntat efter endast några dagars sjukdom. Båda dessa kämpar för kvinnans rätt åtnjöto ett oerhört stort anseende, och båda voro outtröttliga, då det gällde att med föredrag eller på annat sätt visa sitt intresse för kvinnans frigörelse. Särskilt d:r Márkus hade såsom framstående rättslärd utgivit en massa avhandlingar, i vilka han med djupgående sakkännedom och en ovanlig frisinthet tagit parti för förbättringen av kvinnans rättsliga ställning, och bland hans avhandlingar i detta hänseende må nämnas: "Das Recht des unehelichen Kindes", för vilken han av fackmän prisas lika mycket för sin grundlighet som för sin radikala och sant humana uppfattning av ämnet i fråga.

Prof. Dirner tillhörde en mycket inflytelserik familj, vars medlemmar sitta både i riksdagen och stadsrepresentationen i Budapest.

Genom sitt sociala och politiska anseende och sin offervillighet bildade dessa kämpar för kvinnans rätt ett mäktigt stöd för kvinnorörelsen i Ungern, och det är därför ej underligt, att Rosika Schwimmer betecknade förlusten av dem, särskilt i dessa dagar, då kvinnovärlden i Ungern rustar sig av alla krafter att värdigt mottaga den internationella kvinnokongressen i Budapest till sommaren, såsom rent av oersättlig.

"Tidningarne här i Ungern", sade fröken Schwimmer, "ha skrivit mycket om dessa män, men vad de betydde för oss feminister, hava de i allmänhet tegat med, ty feminismen här i Ungern står ju ej synnerligen högt i kurs hos tidningarna. Och det är ju ej heller att undra på i ett land, där även männen sakna den politiska rösträtten i den utsträckning, att hela folket står i beredskap att gå ut i en politisk storstrejk för att erövra densamma. Skriv därför något om våra nu avlidna kämpar till "*Rösträtt för kvinnor*" och tala om vad de voro för oss kvinnor här i Ungern!"

I. A. D.

ENERGON

förordas av Svenska läkare såsom ett **kraftigt näringspreparat, verksamt styrkande vid allmän svaghet, blodbrist, rubbningar i nervsystemet och under rekonvalescens.**
Energon (i pulverform) säljes i kartonger à kr. 1.40, 2.60 och 5.80. Tillverkas av A. B. Pharmacia, Torkel Knutsonsgatan 33, Stockholm. Kontrollant: Professorn m. m. K. A. Vesterberg.
Finnes Energon ej att tillgå på platsen tillskriv bolaget direkt.

Männens arbete för kvinnans rösträtt.

Enligt meddelande från Danmark har nu även där bildats en Männens förening för kvinnans rösträtt. Ordförande är professor H. Höffding, vice ordförande overretssagförer J. Munch-Petersen, och f. ö. består styrelsen av en präst, en medlem av landstinget och tre medlemmar av folketinget. Bland medlemmarna märkes den bekante prof. Bentzen.

Från Tyskland.

Även i Tyskland visar det sig att frågan om kvinnans rösträtt ej längre låter sig avvisas, utan att den vinner allt mera gehör för var gång den kommer igen.

Till den senaste tyska riksdagen hade icke mindre än 40 petitioner om kommunal rösträtt för kvinnor inlämnats, av vilka 2 fordrade såväl rösträtt som valbarhet samt därtill allmän, lika, hemlig och direkt rösträtt; 19 petitioner yrkade på rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män, medan de övriga nöjde sig med mera begränsade former av den kommunala rösträtten. Alla dessa petitioner avslogos emellertid, men anmärkningsvärt är att frågan denna gång diskuterades och uppmärksammades på ett vida mera ingående sätt än då den förut varit uppe.

En svår förlust har den tyska kvinnorösträttsrörelsen nyligen lidit, i det fru Minna Cauer — vilken alla deltagare i Stockholmskongressen 1911 säkert erinra sig — avsagt sig ordförandeskapet i den preussiska landsföreningen för kvinnans rösträtt. Detta har skett av principiella skäl. Denna förening beslöt nämligen vid sitt senaste allmänna möte att utbyta stadgarnas krav på "lika, allmän, hemlig och direkt valrätt" mot kravet på lika "valrätt, som skall utövas personligen. för alla kvinnor". Fru Cauer ansåg detta innebära en avvikelse från principen om den hemliga och direkta valrätten, för vilken hon som gammal demokrat alltid kämpat, och ansåg sig ej längre kunna kvarstå som ordförande.

Nytt segerbudskap från Amerika.

I Syd-Dakota har lagstiftande församlingen med stor majoritet antagit ett förslag om kvinnans rösträtt. I senaten röstade 41 för och 2 mot, och i underhuset 70 för och 30 mot. Förslaget går nu vidare till omröstning bland valmännen.

Kvinnornas opinionsmöten mot folkpensioneringsförslaget.

Fredagen d. 31 jan. hade i *Umeå* på inbjudan av Fredrika-Bremerförbundets ombud, Vita Bandet, K. F. U. K. och Sveriges allm. folkskollärarinneförenings lokalavdelning anordnats ett av c:a 300 kvinnor och åtskilliga 10-tal män besökt offentligt möte mot kvinnornas särställning inom en blivande folkpensionering. Vita Bandets ordf., sem.-adjunkten Ester Middelsten, öppnade mötet, varpå jur. kand. Eva Andén redogjorde för det föreliggande förslaget till ålderdoms- och invaliditetspensionering, och sem.-adjunkten Anna Grönfeldt kritiserade kvinnornas ogynnsamma ställning. Efter en stunds diskussion antogs enhälligt Stockholmsresolutionen.

Även i *Göteborg* har hållits ett dylikt möte, vartill inbjudan utfärdats av ett 20-tal olika kvinnoföreningar. Inledningsföredrag höllos av fröknarna Anna Lessel och Gertrud af Klintberg, och efter en stunds diskussion, varunder inledarnas synpunkter rörande olika pensionsbelopp för män och kvinnor ytterligare underströkos, antogs en resolution, vari bl. a. framhölls att lika avgifter borde berättiga till lika pensioner.

Jur. kand. Anna Wicksell

har av juridiska fakulteten i Uppsala tilldelats Elsa Eschelsons stipendium för fortsatta juridiska studier.

Miss Jessie Ackermann

vars föredrag om De australiska kvinnorna som medborgare samlat en fulltalig publik i K. F. U. M:s stora sal i Stockholm den 27 jan., har dessutom talat i Betelkapellet och Vita Bandet. Den 30 jan. reste hon till Finland, varifrån hon efter en veckas föreläsningar återkom till Stockholm den 6 febr. Under detta sitt uppehåll föreläste hon för Svenska Kvinnornas Nationalförbund och har nu fortsatt resan till Norge.

Två engelskor till Stockholm.

Mrs M. Coates Hansen, vilken förut talat om den engelska rösträttsrörelsen i Stockholm, och miss C. Tite komma att hålla föredrag tisdagen den 18 februari kl. 8 e. m. i Viktoriasalen. Miss Tite kommer att tala om suffragettrörelsen och mrs Coates Hansen om regeringsförslagets fall i engelska parlamentet. Biljetter komma att tillhandahållas i Allmänna tidningskontoret och å Rösträttsbyrån.

F. K. P. R. i Stockholm

sammanträder onsdagen den 26 febr. kl. 8 e. m. i Viktoriasalen för överläggning om opinionsyttringen samt det vid sista sammanträdet bordlagda stadgeändringsförslaget.

Murare Helsing och kvinnofrågan.

Verklighetsbild

av Frigga Carlberg.

Erik, familjen Helsings 14-årige fosterson, som mitt ärende gällde, var inte hemma, och jag blev anmodad att sitta ned och vänta, medan ett av barnen skickades ut att leta rätt på gossen.

— Var så god och stig in i rummet, krusade madamen och strök såplöddret från armarna, inte skall frun sitta i köket, vet jag. Upp med dig, Helsing! ropade hon, i det hon öppnade dörren. Här är herrskapsfrämmande, som ska ha plats i soffan, så du får allt maka dig ur'na för en gångs skull — latmask.

Det sista ordet yttrades så lågt, att det icke uppfattades av den det gällde.

Mina ivriga protester mot att intaga familjefaderns plats i soffan hade ingen verkan. Herr Helsing reste sig upp sakta och makligt och stod framför mig i hela sin manliga värdighet, stor och ståtlig och solid — en slående kontrast till den lilla spinkiga hustrun med de snabba rörelserna och de pigga, klarvakna, bruna ögonen.

— Frun ursäktar väl att jag återgår till mina sysslor, återtog fru Helsing, men jag har lite fintvätt för direktörskan, som jag lovat henne att ha färdig lördag. Stortvättarna gör jag alltid i brygghuset, men det var inte ledigt i dag, och så tänkte jag passa på och ha lite långkok på samma gång — Helsing vill så gärna ha soppa för sin sjukdom — och så tyckte jag, att jag kunde sköta undan det här lilla grandet i köket. Helsing håller frun sällskap, tills Ebba får tag i Erik — pojkrackarn.

Fru Helsing tycktes ha för vana att avsluta sina yttranden med något kraftord.

— Har herr Helsing varit sjuk länge? frågade jag deltagande.

— Inte precis sjuk, lydde svaret, men doktorn säger, att det är något fel med min konstision, och jag behöver vila och lugn framför allt.

— Då är det gott för er att ha en så duktig hustru, som med sitt arbete kan försörja familjen.

— Ja, gubevars väl, gumman är inte oäven och duger nog till ett och annat, och under sitt äktenskap har hon visat sig vara ett ärbart och anständigt fruntimmer, men vad försörjningen anbelangar, tillade herr Helsing med stolt självkänsla, så är det inte mycket bevänt med fruntimmersgöra. Här bråkar hon med denna tvätten både dag och natt, förstör bränsle och fotogen och stör nattron för en annan stackare — ja, det förstås, hon kastar sig ju en stund på köksgolvet för att inte störa oss andra, som behöver sova. — Och vad förtjänar hon, tror frun? Jo, fattiga sex kronor i veckan, detsamma som jag förtjänar på en och en halv dag. Men det är ju så hon har litet att pyssla med.

— Jag tycker det skulle vara rätt svårt att undvara hennes inkomst, även om den inte är så stor, vågade jag invända, när er konstitution, som ni säger, inte tillåter er att arbeta.

— De stora barnen bor hemma och lämnar var och en sitt lilla bidrag — jag har gett dem en ordentlig uppfostran, ska jag säga — och när det kniper, hugger jag själv i ett par dar.

— Er stora flicka känner jag och vet att hon är duktig. Jag har träffat henne ett par gånger i Föreningen för kvinnans politiska rösträtt.

— Ja, det är också ett satans påhitt — frun får ursäkta en enkel man, att han är en smula frivol i sitt talesätt — men hur kan en så'n som frun, som är mån om sitt anseende, vilja vara med om sådana dumheter, som att fruntimmer skulle befatta sig med politik.

— Jag skulle förlora aktningen för mig själv, om jag icke deltog i arbetet för kvinnornas rätt, som också skall komma er män till godo. Och så tänker er dotter med.

— Hon! Ja, det är som att tutta eld på en blåntott, att säga ett ord mot henne i den saken. Politik är ju ingenting fruntimmer kan begripa. Det är knappt en annan, som både är karl och läser tidningen och är med om diskussioner, kan få den rätta inblicken i det politiska sammanhanget. Hur skulle då fruntimmer kunna reda sig, som bara sysslar med sina kläder och sin mat och sin tvätt och sin städning och sina ungar och inte har tillfälle att förvärva sig någon bildning. Tösen kan gärna få roa sig med eländet — hennes man får kurera henne, när hon får en — men se käringen får allt hålla tassarna från politiken, om hon vill bli kvar i *mitt* hus.

— Då är det väl inte värt jag försöker värva henne till medlem i föreningen, och det är jag ledsen för, ty det är just sådana duktiga, självförsörjande kvinnor som er hustru, som bäst kan gagna saken.

Herr Helsing reste sig upp ur gungstolen och stod framför mig i hela sin imponerande storhet. Mellan ögonbrynen låg ett olycksbådande veck, då han till svar yttrade:

— Av aktning för frun, som alla dessa år visat välvilja mot min hustrus systerson — det arma fader- och moderlösa barnet — vill jag inte vidare uttala mig i denna eklatanta fråga, men så mycket vill jag erinra om, att den Gud själv satt till överhuvud i världen och hemmet är den, som skall regera. Hela olyckan kommer av att bättre fruntimmer har för litet att göra, och så ska di förstås pyssla med något för att fördriva tiden.

— Alldeles som er hustru med tvätten — bara för nöjet?

Samtalet avbröts av Ebba, som kom inrusande och ropade att Erik ville inte komma hem, för han hade just fått napp. Han låg på kajen och metade och hotade att ge Ebba en doppning, om hon med sitt skrik störde fisken.

— Det är bäst du går, lille Helsing, bad hustrun inställsamt, så ska du få en god kopp kaffe, när du kommer igen. — En blinkning gav ytterligare löften. — Du, som är karl och har respekt med dig, kan nog få bukt med pojken — envetingen.

En given rätt, som man söker taga tillbaka.

Herr Åkerlunds skattemotion.

Kvinnorna ha det sannerligen mödosamt i våra dagar. Gång efter annan riktas emot dem anslag, som de ha svårt att avvärja. Då de inte ha några egna representanter i riksdagen, som kunna bevaka deras intressen, måste de uppmärksamt följa det politiska livet för att i tid hinna protestera mot oförrätter, innan männen avgjort frågor, som på det livligaste angå kvinnorna, utan att dessa ens varit i tillfälle att säga sin mening. Den enhälliga orättfärdighet gent emot kvinnorna, som utmärkte ålderdomsförsäkringskommitténs betänkande, har ju uppkallat kvinnorna ur alla läger till en lika enhällig protest. Tydligare ha vi väl heller aldrig känt faran av vår rösträttslöshet än inför denna erfarenhet. Vid detta års riksdag har nu åter en motion väckts, mot vilken kvinnorna måste opponera sig. Det gäller en motion av hr Åkerlund, vari han hemställer:

"att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta uppgöra och förelägga riksdagen förslag till sådan ändring i våra skattelagar, att inkomst, som genom arbete förvärvas av gift kvinna, skall vara skattefri, för såvitt densamma ej överstiger 300 kr. pr år, samt mannens och hustruns sammanlagda årsinkomster ej överstiga 1,200 kr."

Frågan om gifta kvinnors rätt till kommunal rösträtt har flera gånger behandlats av riksdagen. Vid 1904 års riksdag väckte hr Karl Staaff en motion för att tillförsäkra gift kvinna, som har egendom under egen förvaltning, rätt till egen debetsedel. Redan då påpekade han, att här funnos två vägar att gå, nämligen att beskatta man och hustru var för sig, oberoende av varandras inkomster, eller att vid beräkningen av skatten sammanräkna bådas inkomster, och sedan påföra vardera debetsedeln den på den ankommande delen. Den förra metoden leder till lägre skatt, emedan det bevillningsfria avdraget då kommer att räknas för var och en, och emedan även förmögenhetsskatten hårdare drabbar *en* större inkomst än två små på tillsammans lika belopp. Hr Staaff ansåg det för sin del ej vara rättvist, att två personer skulle få större skatt för att de gifte sig än om de levde var för sig eller tillhopa utan laga giftermål, och förordade därför den första utvägen. Riksdagen beslöt en skrivelse i frågan. När Kungl. Maj:t vid 1908 års riksdag kom med förslag härom, så gick detta ut på, att gift kvinna visserligen skulle taxeras för egen inkomst och få egen debetsedel, men att beräkningen skulle ske på makarnas gemensamma inkomst, så att skatten skulle bli densamma, som om den blivit uppförd endast för mannen. Ingen förordade då den motsatta vägen, antagligen av fruktan för den skatteminskning som därav skulle bli en följd. Men vid centralstyrelsemötet i Jönköping i januari 1910 påpekade fru Anna Wicksell, som vi minnas, att dessa bestämmelser leda till att hustrun till en kommunalt röstberättigad man kan få kommunal rösträtt för en mycket ringa inkomst. Kvinnorna voro förtjusta och satte i gång en agitation för att hustrurna genom deklaration skulle tillförsäkra sig kommunal rösträtt och valbarhet. Fru Wicksells "upptäckt" togs emot mycket olika på olika håll. Den Lindmanska regeringens medlemmar förklarade, att det inte var någon "upptäckt" alls, de hade vetat hela tiden, att så skulle bli förhållandet, och en del högertidningar funno också för gott att anslå samma ton, medan andra sade, att om det var riktigt som fru Wicksell sagt, så var en ändring nödvändig. Man ville rakt inte unna arbetarhustrurna denna utväg att erhålla en röst. Att en hel del högermän hyllade denna ståndpunkt, visade sig också redan vid samma års riksdag. Kammarrättsrådet Johan Östberg passade på och insmugglade i en motion, som eljest gällde bevillningen, utan motivering ett litet moment om att: "Inkomst, som understiger 200 kr., taxeras icke i något fall." L. K. P. R. anordnade i Stockholm ett protestmöte mot hr Östbergs motion. Trots att finansministern hr Swartz höll på sin gamla ståndpunkt och motsatte sig motionen, antogs den dock av Första kammaren med den ändringen, att man satte 100 kr. i stället för 200, men föll i Andra kammaren utan votering. Som ärendet räknades till bevillningsfråga, gick det till gemensam votering, då förslaget dock föll med knapp majoritet.

Men nu är frågan uppe igen. Alltsedan det visat sig att hustruns egen inkomst, även om den är liten, leder till kommunal rösträtt och valbarhet, har man på högerhåll blivit så mån om skattelindring för denna inkomst, att det är rent rörande. Nu talar hr Åkerlund i sin motion om, att man inte bör lägga "en med rätta förhatlig beskattning å de för såväl statens som kommunens inkomster rent av försvinnande belopp, som en flitig och mån arbetarhustru kan knoga samman". Det skulle ha varit intressant, om hr Åkerlund hade utrett, hur denna "med rätta förhatliga" beskattning i allmänhet tillkommit, där den verkligen ägt rum. Jag misstänker starkt, att det jämförelsevis sällan inträffat, att taxeringsnämnden ägt kännedom om dessa små inkomster och självmant taxerat upp dem, utan de torde i regel framkommit genom *frivillig deklaration från hustruns sida.* Hustrun har deklarerat, ja, kanske t. o. m. skaffat sig inkomster för att kunna deklarera för den och därmed förvärva sig kommunala rättigheter. Det är sant, att det är orättvist, att äkta makar få skatta mera än två ogifta personer med samma lönevillkor, men detta är lika orättvist om mannen har 890 kr. om året och hustrun 310, som om mannen har 910 och hustrun 290. Det är ytterst taget lika orättvist i alla skattelägen, och ej som hr Åkerlund påstår, endast när hustruns inkomster understiga 300 kr. Men vill man nu i den sjunkande äktenskapsfrekvensens och nativitetens intresse ändra detta förhållande, så bör det numera sannerligen inte kunna gå för sig, utan att man samtidigt på något sätt *säkerställer hustruns rösträtt*, t. ex. genom att tillförsäkra hustru till kommunalt röstberättigad man åtminstone en röst och därmed kommunal valbarhet. Ingen människa kan eljest tro på ärligheten av denna hastigt påkomna medömkan med de små kvinnliga skattebetalarna. Hr Åkerlund säger, att en god hustru är en skatt, men en gudagåva, som man ej bör betala skatt för, och det är ju vackert sagt. Det är över huvud taget roligt att få höra alla vackra ord, som männen bruka slösa på "hemmets kvinna", såsom t. ex. att hon är den, på vilken hela samhället vilar etc., men det vore ändå roligare, om man ville hylla henne med något mera än ord. Det är verkligen på tiden, att man också börjar giva henne rättvisa, så att hon har bättre möjligheter och en smula uppmuntran i sitt stora arbete att uppbära både hem och samhälle. Men tvärtom, det är alltid över henne som orättvisorna värst gå ut. Hon är den, som är allra sämst tillgodosedd i folkpensioneringsförslaget, för henne skall aldrig annat än lägsta svältpension räknas. Och när man nu — låt vara att det skedde av misstag — givit henne en möjlighet att i det kommunala livet bli likställd med den ogifta kvinnan, så blygs man inte att försöka ta tillbaka vad som redan givits!

Nu i februari skola deklarationerna avgivas. Må varje gift kvinna, som föregående år haft någon egen inkomst, också nu deklarera härför, ty vi måste komma ihåg, att ju mer vi använda en rättighet, dess svårare blir det att taga den ifrån oss.

Gulli Petrini.

För varje husmoder

är en god symaskin av oskattbar fördel, ty den underlättar i högsta grad förfärdigandet av alla i ett hushåll förekommande syarbeten.

Singer Symaskiner äro bäst.

Filialer på alla större platser.

RYNKTINKTUR

Majorskan Edmann

borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngra och förskona, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag. I parti och minut i

FRANSKA PARFYMMAGASINET

Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm

samt i **förnämsta Parfymaffärer.**

— Har fru Helsing hört vad vi talade om, er man och jag? började jag och slog mig ned på den långt mera inbjudande, renskurade kökssoffan.

— Jojomen, jag kunde inte låta bli att flytta tvättbaljan så nära dörren som möjligt. Han kan så väl lägga sina ord, den Helsing, så det är som det vore tryckt i en bok, vart eveli'a ett. Och så är det med tösen ock, men en annan stackare har ju aldrig fått någon sorts lärdom, utan bara fått slita och släpa hela sitt liv.

— Ändå anser er man, att det är han, som försörjer er?

— Jag hörde't nog. — Det låg bitterhet i rösten, och med vänstra handen mot den böjda ryggen försökte hon räta på den, i det hon svarade:

— Sådant är en ju så van vid — jag har hört det talet i snart tjugo år, men det är som det toge djupare sen en blivit gammal och utsliten. I ungdomen kunde jag skratta bort allt som var motigt, och så hade en den tron, att ingenting kunde vara annorlunda. "Mamma är så dum", säger tösen ibland, "om en gör sig själv till en dörrmatta för andra att skrapa fötterna på, så gör di det, och mattan har ingen rätt att beklaga sig — åsna."

— Er dotter är en förståndig flicka, kan jag förstå.

— Ja, det är hon nog, men för mig är det så nytt alltihop. Det går nästan runt i huvet på mig, när jag står vid baljan och börjar fundera på allt detta nya en hör, men att det är rent illagalet, det begriper en ändå. Förr hade jag barnen att se till på samma gång jag skötte sysslorna, och då vet nog frun, att en får vara i fred för andra tankar än dem, som rör de små — välsignade kräk!

— Vad är det för slags sjukdom er man lider av? frågade jag.

— Den som bara kunde bli klok på den sjukan — fru Helsing vred med kraft vattnet ur direktörskans kamkofta och slängde plagget i sköljbaljan bredvid, innan hon fortsatte. Själv kallar han den för "konstision", och konstig är den, det är då visst och sant. Och inte heller vet jag var den sitter, för han kan både stå och gå och sova och äta — och dricka också, för den skull — det enda han inte kan, är arbeta. Ibland, när ryggen värker, så jag inte är kropp att räta på den, och tösen är i sitt arbete, ber jag honom hjälpa mig att få kläderna på torkvinden, men då säger han alltid, att han inte kan för sin "konstision", åtminstone inte förrän han fått litet att smörja den med, en 25-öring till öl eller ett par supar.

— Och det ger ni honom?

— Ja, det förstås, och sin liter ska han ha varenda vecka. Och ju mer tösen och jag skrapar ihop, dess sämre blir hans "konstision", och dess mindre orkar han. Men när jag om lördagen lämnat tvätten och fått pengar av direktörskan, då må tro han är mör i munnen, då är det lilla Amalia här och lilla Amalia där, och hans konstision skulle må så bra av att pengarna finge ligga i hans ficka och inte i min. Men när en betalt tre kronors skuld i hushållskällaren, lagt å en krona till litern och femtio öre till skatten — för den ska ut, om Helsing har aldrig så svår konstision — så är det inte så mycket över. Hyran betalar barnen, som väl är. "Madam får tacka Gud, att hennes man inte slår henne eller är henne otrogen", sa direktörskan en gång, när jag berättade mina omständigheter för henne — herrskapsfrun.

— Nå, gör ni det? tackar, menar jag.

— Nej, så beskedlig är jag ändå inte. Men direktörskan talar alldeles som Helsing om kvinnans underdånighet och att hustrun skall ära och lyda sin man. Och det är lätt för henne att säga, som fått en så snäll karl; han skulle inte kunna säga schas till katten, om den ville klösa ut ögonen på honom, och frun är så sträng mot honom, att det är en riktig ynk — sjåten!

— Har direktörskan — en mystisk personlighet, vars namn jag inte kände, men tog som typ — inte varnat fru Helsing för den farliga rösträtten?

— Om hon har? — fru Helsing satte sig ner och lät händerna vila i knät ett par minuter, medan hon berättade:

— En gång i höst tog jag med mig listan, som min stora flicka fått av frun att samla medlemmar på, för att be direktörens jungfrur skriva på. I detsamma råkade direktörskan komma ut i köket, och i min enfald visade jag listan för henne — jag trodde förstås att hon, som var så bildad och fin, skulle bäst förstå vad det var fråga om, men det gjorde hon inte ett smack — den fina frun!

— Självviska människor, som ha det bra för egen räkning, glömmer lätt bort, att andra har det svårt. Nå, vad sa nu direktörskan?

— Hon blev så ond, sa att det var opassande och okvinnligt, och så ropade hon på direktörn, att han skulle förehålla flickorna det orätta att gå in i föreningen, men han kunde inte mycket säga, bara stammade och hackade om "kvinnans väsen" och "hemmets helgedom", och han såg precis ut som en höna i regnväder, som inte törs kackla en gång. Vi var så förpinta av skratt, så Hulda — husan — måste dyka ner i vedlåren ett tag, fast hon inte hade ett skapande grand där att göra. Men direktörskan hörde hur hon fnittrade och tog ordet från sin man. Och hon hade mål i mun! Det var som jag hört Helsing själv. Men inte hjälpte det stort; flickorna gick in bägge två. Det kunde aldrig vara vår herres mening, att en sån ynkedom till karl skulle regera världen, bara därför att han är klädd i byxor, sa Hulda — slarvan!

Fru Helsing hade återfått sitt vanliga goda lynne, och då hennes man i detsamma kom hem med Erik, som överlämnades åt mig, såg jag att hustrun som belöning för hans besvär att hämta hem gossen i den halvfyllda kaffekoppen hällde en god dosis medicin för hans klena "konstision".

Lynnet mildrades ända därhän, att herr Helsing medgav, då jag tog avsked, att "frun menar nog väl — det är inte fråga om det — men se, det fattas er fruntimmer något här" — herr Helsing pekade med en stolt åtbörd på sin panna, där innehållet i kaffekoppen synbarligen började verka.

"Den av mannen skapade världen."

Det är i rättssalen i Norrköpings fängelse. En ung kvinna med ett ytterst lidande utseende står anklagad för mordförsök mot sin 4-årige gosse. Hon har i ett förtvivlat ögonblick kastat sig i strömmen med sitt barn i famnen. Båda ha nästan omedelbart räddats, oskadda.

Hon är en fabriksarbeterska, som försörjt sig själv sedan sitt 15:de år. Vid 20 års ålder gifte hon sig och blev två år därefter änka, ensam med ett då årsgammalt barn. Även under sitt äktenskap fortsatte hon arbetet på fabriken med undantag av en helt kort tid vid gossens födelse. Efter mannens död har hon arbetat mycket strängt för att helt kunna försörja sitt barn, som hon var mycket fästad vid. I tre års tid har hon haft gossen inackorderad i en arbetarfamilj, men hon har besökt honom varje dag, och var lördag middag, då hon slutat sitt arbete för veckan, har hon hämtat sin gosse och behållit honom hos sig över söndagen. Mellan jul och nyår, då fabriken var stängd, hade hon barnet hos sig hela tiden. Fosterföräldrarna ha omtalat, att hon var vecka betalat ordentligt för gossen och dessutom rikligt hållit honom med kläder, som hon ofta själv förfärdigade, men fastän de således voro nöjda med gossen, hade de dock på grund av ändrade levnadsförhållanden sistlidne jul uppsagt honom, och det hade ej lyckats för modern att för sitt barn anskaffa ett nytt inackorderingsställe, som hon kunde vara tillfredsställd med.

Polisprotokollet uppläses, och i det finnes bland annat ett avskedsbrev, som den anklagade skrivit till sin syster. I detta omtalar hon orsaken till sin förtvivlade handling. Hon har på morgonen den olyckliga dagen besökt en läkare, som med bestämdhet sagt henne, att hon var i tidig grossess. Hon nämner vidare namnet på fästmannen, men tillägger: "Skyll intet på honom!"

Fästmannen, en arbetare med alldagligt utseende, blir under förhöret framkallad att avlägga vittnesmål. Han bestrider, det hon nyligen yttrat, att han visat sig kallsinnig den sista aftonen de råkats, då hon delgivit honom sina farhågor angående sitt tillstånd. Han hade endast rått henne till att låta undersöka sig av läkare och ej gå och oroa sig i onödan. Att hon varit upprörd, hade han ej märkt; hon hade inte gråtit, åtminstone inte så länge han varit hos henne. Slutligen tillägger han, att han alltid "tänkt" att gifta sig med henne, fastän han aldrig sagt detta till henne själv. Däremot omtalar han icke det allra viktigaste, det, som också hon av hänsyn till honom inför rätten förtegat, att han just den aftonen för henne bekänt, att han hade ett barn förut, vars mor var död, för vilket han genom fattigvården var stämd att betala uppfostringshjälp. — Vid närmare undersökning har det visat sig, att han visserligen för några år sedan blivit både stämd och dömd att betala till detta barn, men att han aldrig någonsin gjort det. — Då hon hörde detta, har hon intet yttrat, men hon vet själv, huru ängsliga hennes tankar irrade omkring, sökande en utväg: Han hade blivit *stämd* att betala till sitt eget barn, alltså hade han icke gjort det godvilligt, fastän barnets mor, som förut helt försörjt det, var död. *Hon* skulle aldrig kunna stämma honom, och hade således ingen hjälp av honom att vänta. —

Hennes kvinnliga kamrater från fabriken vittna om henne: Hon har varit en duglig och plikttrogen arbeterska och en god kamrat, som velat alla väl. Men hon har fört ett tungt och strävsamt liv, och hennes sinne, som ständigt varit slutet och inåtvänt, har ibland visat ångestfyllda utbrott. Så djupt nedpressad som hon var och utan att ha ätit eller sovit under det sista dygnet, kan hon ej anses varit tillräknelig för sin handling. I denna riktning går också ett utlåtande av en kvinnlig läkare, som skött henne under en föregående sjukdom. Och bakom dessa kvinnor stå hundratals andra, som hört och läst om henne och hennes handling. De fråga sig i undran: Varför har hon satts i fängelse? I lagen finnes väl ingen paragraf, enligt vilken, mänskligt sett, hennes gärning kan åtalas eller dömas? Vi söka förstå henne, och vad hon gjort, och vårt omdöme är detta: Hon är en kvinna, vars krafter sviktade, när hennes förut tunga börda blev ännu tyngre och mannen, vars plikt det var att dela den med henne, nekade att bära sin del därav. Då greps hon av ångest för framtiden, för sin egen och för barnets; den enda utväg hon kunde se var döden, men in i det sista tänkte hon på sitt hjälplösa barn och slöt det i sin famn. — Kan väl denna handling av en förtvivlad dömas efter en lagparagraf, som stadgar straff för den, som uppsåtligt och i ond avsikt begår mordförsök mot en annan? Hon har räddats till livet genom andras ingripande. Skall hon nu åter bli livsduglig, måste hon stödjas och hjälpas av goda och varsamma händer. Fängelset förstör henne och fördärvar hennes förut sjuka sinne. Hon måste genast befrias därifrån, att icke minnet därav gör både henne och hennes barn för alltid till onda människor med hat och bitterhet i sina hjärtan! —

Men vad makt har väl kvinnors dom över en kvinnas gärning? — Rätten beslutar att uppdraga åt den manlige fängelseläkaren att inkomma med utlåtande om den anklagades sinnesbeskaffenhet vid hennes handlings begående. För att utforska detta tillmätes en rundlig tid, två eller tre veckor, och denna undersökningstid skall den nedbrutna kvinnan tillbringa i ett dystert och osunt fängelse. Sedan skall hon dömas av uteslutande män efter en lag, skriven och tolkad av endast män.

Under rättegångens förlopp har den manliga domaren, sin plikt likmätigt, en gång allvarligen förehållit henne att hon dock bör inse att hon begått ett svårt brott. Hon svarar intet, men stirrar länge stelt på männen kring domarbordet. I hennes blick kommer till slut ett uttryck av fasa. Hon är ju van att strängt döma sig själv och taga allt ansvar på sig ensam. Men är icke detta för mycket. Det har ju dock under förhöret framkommit att hon är en kvinna som högt älskar sitt barn och gjort allt för att ensam fylla sin plikt mot det. Tänka nu ändå dessa män till slut uttala över henne den domen, att hon är en förbryterska, som av lagen — av mannen — bör straffas? — —

Men: "Skyll intet på honom!" —

Anna-Clara Romanus.

Det ungerska rösträttsförslaget.

Den ungerska regeringen har nu framlagt sitt rösträttsförslag för parlamentet. Detta upptager, trots löften, icke rösträtt för kvinnor i någon form. Premiärministern yttrar emellertid i sin motivering bl. a. "Lagförslaget tillerkänner endast männen rösträtt. Detta innebär likväl intet underskattande av kvinnans betydelse för det offentliga livet. Vi måste lägga stor vikt vid kvinnans medverkan, särskilt på det sociala området..." Dock anser han ännu icke tidpunkten vara inne att ge kvinnorna rösträtt. En liten framgång är ju i alla fall vunnen därmed att motiveringen dock så utförligt och så allvarligt sysselsätter sig med kvinnorna, vilket ej förut förekommit.

Hr Åkerlunds motion om ändring i skattelagarna angående beskattning av gift kvinnas inkomst har av bevillningsutskottet enhälligt avstyrkts.

ROHTLIEB & COMP.
Innehavare:
Översättarinnan EMILIE KULLMAN
Kontor:
Nybrogatan 26, Stockholm.
Prima Anthracit i olika krossningar.
Hushållskol, Cokes, Marie-Briketter till billigaste priser.
Riks Tel. 40 62. Allm. Tel. 78 39.
(K. R. 403)

D:r Elin Beckmans Hetluftsinstitut,
Barnhusgatan 12. Riks 105 52. Sthlms-Tel. Br. 45 52.
Rådfrågningstid: Vardagar halv 3—4.
Behandling av reumatism, gikt, efterbehandling av ledskador, neuralgier, frostskador och vissa fall av börjande ålderdomsbrand. OBS.! Kan även anordnas i patientens hem. (A. F. 1421)

Ärade Damer!
Vem av Eder vill ej öka sina inkomster med 5 kr. pr dag? Detta kan ske genom att till vänner och bekanta sälja det nya skönhetsmedlet »*Anatol*», som betingar ett minutpris av 2 kr. pr fl. Sändes direkt från fabriken till ett pris av 1 kr. pr st. om minst 10 fl. rekvireras, fraktfritt mot förskottslikvid. Agenter antagas. Begär prospekt. *Anatolfabriken*, Riks 110 32. Vikingagatan 11, Stockholm. (A. F. 1399)

Damfriseringen
Observatoriegatan 15.
Utför alla slags hårarbeten, champoneringar, borstningar samt hemkamningar. Brudar klädas och utstyrslar arrangeras.
Allm. Tel. 209 26. (A. F. 1330).

AFFÄRSREGISTER

Behöver skorna lagas?
så vänd Eder till Svenska Skosulningsfabriken, Norrlandsgatan 21. Skorna hämtas och hemsändes efter tillsägelse på allm. 248 40 eller riks 62 77. Obs.! Billiga priser och prima materialier. (A. F. 776).

Damer!
Missprydande hårväxt borttages numera smärtfritt utan att efterlämna några märken och återkommer aldrig mera om Ni använder ***Kromotecktor*** som sändes Eder fullt diskret om Ni insänder 2 kr. till Karl Johansson Sigtunagatan 7, Stockholm. (A. F. 1323).

FRU EDITH JOHANSSONS Damskrädderi
rekommenderar sig härmed i ärade kunders benägna hågkomst. (Obs. priserna de vanliga).
Tel. Riks 60 99. Allm. 60 20. Bemärk nya adressen BIRGER JARLSGATAN 18, uppg. D, 1 tr. (A. F. 1371)

Hudcrêmen **SKIN-FOOD**
är bäst för hy, hals och händer.
Pris 1.25 och 2 kr.
(A. F. 1384).

Agnes Hallbergs Modeaffär
Upplandsgatan 25
rekommenderas. Smakfulla hattar, moderata priser. Sorghattar på lager.
Allm. Tel. 116 02. (A. F. 797.)

Göteborgs F. K. P. R:s flygblad N:r 10
Läskpapper
har utgivits i ny upplaga.
Säljes à 5 öre pr st. genom Rösträttsbyrån, 6 Lästmakaregatan, Stockholm, eller fröken Hildur Öijer, Göteborg 1.

Rösträtt för Kvinnors

fjärde nummer 1913 innehåller bl. a.:

De brutna löftenas politik.

Tvänne dödsfall. Av *I. A. D.*

En given rätt, som man söker taga tillbaka. Av *Gulli Petrini.*

»Den av mannen skapade världen.» Av *Anna-Clara Romanus.*

Murare Helsing och kvinnofrågan. Av *Frigga Carlberg.*

På grund av utrymmesskäl måste alla föreningsmeddelanden överstå till nästa nummer.

P. A. Collijns
Extra Prima
o. Prima
Bomullslärft.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

Stockholms Ritkontor
rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.
Huvudaffär: **Drottninggatan 30.**
Filialer: **Humlegårdsgatan 11, S:t Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.**
(A. F. 1401)

Ateljé Central.
Om Ni vill ha väl utförda porträtt och billiga priser, gå till Mästersamuelsgatan 71, andra huset från Vasagatan. *Hiss.* Visit 3 kr., kab. 5 kr. pr duss.
Ateljé Central.

Välj ett vackert arbete hos
ESTHER FLYBORG
Tapisseriaffär
Götgatan 15, 1 tr. Allm. Tel. 306 87 — **Malmskillnadsgatan 48 A** Allm. Tel. 48 25
Vesterlånggatan 52, Allm. Tel. 218 47

FÖRENINGEN
HANDARBETETS VÄNNER
5 Birgerjarlsgatan, Stockholm
Riks 91 02. Allm. 116 74.

JANSSON & LÖFVING
MODEMAGASIN
Skepparegatan 29
Allm. Tel. 248 95 Rikstel. O. 11 23

Föreningens för Svensk Hemslöjd
Permanenta utställning
Biblioteksgatan 12, Stockholm.
Enda försäljare av ***äkta allmogearbeten*** såsom Vävnader, Spetsar, Folkdräkter, Möbler, Järn- och Träarbeten, Lergods m. m.

OBS.!
Önskar ni stilfulla och välgjorda möbler? Gör då ett besök
MÖBELAFFÄREN
Gamla Kungsholmsbrogatan 26, Malmskillnadsgatan 19
A. P. Anderson.

Hotell, Matsalar o. d.

MÜLLERS CAFÉ
16 Norrlandsgatan rekommenderas. Särskilda matsalar för damer. Stora hygieniska Matsalar 1 tr., känt för sin goda, vällagade mat. Å nedre botten servering efter tyskt och svenskt mönster. Obs.! Stor rabatt vid köp av kuponger. Obs.! Ett omtyckt kaffe serveras hela dagen. Öppet till kl. en kvart före 12.

Hotell Hägglund
Innehavare: H. Brolin
Nära Centralstation — **36 Vasagatan, Stockholm** — Vid Central-Posthuset
Rekommenderar sina hemtrefliga och tysta rum till moderata priser. Rikstel. 37 02. Allm. tel. 116 73.

Norrländska Privathemmet
(Anna Öhrlund)
Stora Vattugatan 5, Stockholm. Allm. Telefon 209 61.
För resande ljusa o. komfortabla rum, försedda med elektr. ljus m. m. Obs.! Hiss. Endast 2 min. från Centralstation.

PENSIONAT HÖJDEN
5 tr. Hiss.
Trevliga rum, godt bord med trevlig utsikt från takplatån
Vasagatan 5 — **Riks 124 53**

Emma Grönbergs Pensionat
15 A Norrlandsgatan 15 A
(2 min. väg. från Norrmalmstorg och Kungsträdgården)
Tysta, komfortabelt möblerade rum från 2 kr. Hiss, elektr. ljus. Värmeledning, W. C. Ringledning i alla rum.
English spoken. Deutsch sprechen. A. T. 114 47. R. T. Norr 5 05.

Stockholm, Ivar Hæggströms Boktryckeri A.-B., 1913.